

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО
АСОЦІАЦІЯ ДІЯЧІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

*III Міжнародні науково-практичні читання
пам'яті академіка Анатолія Авдієвського
6 – 7 березня 2019 року*

Київ -2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНА ВСЕУКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СПІЛКА
АСОЦІАЦІЯ ДІЯЧІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА

ВИПУСК III

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародних науково-практичних читань
пам'яті академіка Анатолія Авдієвського**

***НПУ імені М.П. Драгоманова
КИЇВ – 2019***

УДК 371.134:78

Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. Випуск III /Укл.: доктор пед. наук, проф. А.В. Козир. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – 374 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 22 червня 2019р.).

Н.О. Голубицька
*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
НПУ імені М.П. Драгоманова*

**АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ
ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ
МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

У сучасний період розвитку української державності особливо актуалізується й динамізується спрямованість української педагогічної думки на відновлення й переосмислення виховних ідеалів українства, закладених українською народною педагогікою ще з прадавніх часів. Саме цінності й виховні ідеали української народної педагогіки і стали фундаментом для створення визначного світового феномену – феномену української національної духовної й матеріальної культури. Саме тому важливо не просто ознайомити студентів із основними принципами української народної педагогіки, методами і засобами етнопедагогічного впливу, а забезпечити перетворення означених принципів в особистісні переконання під час провадження практичної етнопедагогічної діяльності.

З метою визначення сутності та специфіки етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва методологічна база дослідження передбачає застосування аксіологічного підходу. Адже саме система цінностей української народної педагогіки складає базис для формування особистості у відповідності до виховного ідеалу українця. Проблема аксіологічного підходу цікавила багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких: В.Андрущенко, Н.Асташова, І.Бех, О.Вишневський,

І.Зязюн, А.Козир, Л.Куненко, В.Лутай, В.Сластьонін, О.Сухомлинська, О.Хоружа та ін.

Сутність аксіологічного підходу полягає в осмисленні особистості як найвищої цінності суспільства, причому явища суспільного життя, включаючи педагогічні, розглядаються у контексті їх потенціалу щодо задоволення духовних і матеріальних потреб людини, яка є суб'єктом ціннісних відносин. Понятійно-концептуальний апарат, яким оперує методологія аксіологічного підходу, інтегрує такі поняття, як цінність, система цінностей, ціннісні орієнтації, особистісний смисл, ціль, потреба, мотивація тощо.

О.Арнольдov, О.Джиоев, Ю.Єфімов, В.Тугаринов, Н.Чавчавадзе та ін. розглядали у своїх працях взаємодію аксіології й культурології у контексті визначення сутнісного аспекту культури, який складає сукупність духовних і матеріальних цінностей суспільства. Слід зауважити про специфіку аксіологічного підходу, який передбачає детермінованість будь-якої діяльності людини сукупністю цінностей людства, в межах якої особистість виступає, з одного боку, об'єктом тих чи інших культурних впливів, а з іншого боку, - творцем духовних і матеріальних цінностей.

Екстраполюючи зазначене вище на розгляд етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, доречно зазначити про її опору на систему цінностей української народної педагогіки. Ціннісна основа фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва загалом і вокально-хорового навчання зокрема створює тенденцію безперервного розвитку компонентів духовності відповідно до виховних ідеалів українства. Г.Лозко зазначає про нерозривність зв'язків між духовними та матеріальними цінностями українського народу [2].

До духовних цінностей належать: сукупність поетичних та музичних фольклорних зразків, створена народом міфологія та народні вірування, народний календар, українська народна символіка, зокрема, прапорництво.

До матеріальних цінностей належать: мистецтво праці на землі, представлене у таких царинах виробництва матеріальних цінностей, як хліборобство, рільництво, великохудобне скотарство, птахівництво, бортництво тощо; народні ремесла (народний одяг, іграшка тощо); народні знання, починаючи від етнософії, народної педагогіки й закінчуючи народною медициною; народна архітектура й інтер'єр житла тощо [2].

Алгоритм формування етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів полягає в побудові вокально-хорового навчання на основі цінностей української народної педагогіки, що, в свою чергу, уможливорює формування компонентів духовності, притаманних українському народові, які включають: народну мораль і світогляд, національне мислення й самоідентифікацію, естетичні уподобання тощо. Сформованість означених компонентів духовності забезпечує перебіг процесу трансформації цінностей української етнопедагогіки у стійкі життєві й професійні принципи й переконання, які майбутній вчитель музичного мистецтва буде передавати учням у процесі подальшої фахової діяльності. Ми наполягаємо на тому, що формування в студентів факультетів мистецтв етнопедагогічної культури має бути усвідомленим. У цьому випадку еталонами особистісного розвитку для студентів мають стати виховні ідеали української народної педагогіки.

В.Ніколаєв здійснив наукове узагальнення цінностей матеріальної й духовної культури у струнку, чітко ієрархізовану систему, в якій все підпорядковано домінуючій цінності-цілі, для досягнення якої постійно функціонують: цінності-відносини; цінності-засоби [3].

Причому цінності-засоби й цінності-відносини мають власну структуру. Зміст цінностей-засобів містить цінності матеріальної культури, цінності духовної культури й цінності соціонормативної культури. У той час, як зміст цінностей-відносин включає міжособистісні взаємини, взаємини людей із працею, відношення до освіти й ставлення до природи. А домінуюча цінність-

ціль сформульована вченим як виховання довершеної особистості згідно до виховного ідеалу народної педагогіки [3]. О.Вишневський, розкриваючи зміст виховного ідеалу українців, включив до його характеристик любов до природи й до хліборобської праці, що виражається в працьовитості, теократичність ідеалу, що обумовлює релігійність, моральність, чесність і пошану до жінки, патріотизм, хоробрість і жертвність в обороні рідної землі, повага до освіченості, розум, фізична досконалість, уміння бачити красу [1].

Таким чином, застосування аксіологічного підходу дозволяє виокремити зміст ціннісного базису української народної педагогіки, встановити його важливість для формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, а також конкретизувати алгоритм означеного процесу в межах побудови вокально-хорового навчання на міцному фундаменті етнопедагогічних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Вишневський Омелян. Український виховний ідеал і національний характер (витоки, деформації і сучасні виклики). Вступ до системного дослідження / Омелян Вишневський. - Дрогобич: Видавець Святослав Сурма, 2010, 159 с.*
- 2. Лозко Г. Етнологія України. / Галина Лозко. – К.: Видавництво „Арт-Ек”, 2004 - 306 с.*
- 3. Николаев В.А. Теория и методика формирования этнопедагогической культуры учителя: дисс. на соискание учен. степени доктора пед. наук: 13.00.01/ Николаев Валерий Александрович. - М., 1998. - 409 с.*
- 4. Хоружа О.В. Становлення виховних ідеалів народної педагогіки у контексті історичного розвитку українського етносу / О.В.Хоружа // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи /Зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. – Вип. 10. – С. 183-191.*